

VÀI Ý KIẾN VỀ KHU CHẾ XUẤT Ở CAMPUCHEA

SAM SEREIRATH
NCS ĐHKHT, TP. HCM

Vương quốc Campuchia vừa bước vào giai đoạn lịch sử mới: theo đuổi chính sách hòa hợp dân tộc, thiết lập chế độ quân chủ lập hiến kiểu mới, trong đó nhà nước là của dân, do dân và vì dân. Về kinh tế, Campuchia chủ trương phát triển nền kinh tế hàng hóa nhiều thành phần theo cơ chế thị trường tự do cạnh tranh (1).

Tuy nhiên sau mấy thập kỷ chiến tranh, nền kinh tế Campuchia còn trong tình trạng lạc hậu, cơ sở vật chất nghèo nàn, cơ cấu què quặt, trình độ khoa học và công nghệ thấp, tình trạng lạm phát, bội chi ngân sách và thất nghiệp cao... Nguyên cơ chiến tranh và thiếu ổn định chính trị dẫn đến nạn tham nhũng, buôn lậu và suy giảm kỷ cương trật tự xã hội.

Tranh thủ cơ hội phát triển kinh tế đối ngoại vào những thập kỷ tới là một yêu cầu cấp bách trong chiến lược phát triển kinh

tế Campuchia. Qua kinh nghiệm thế giới và khu vực có thể thấy được những ưu việt của việc hình thành và xây dựng các khu chế xuất. Một trong những giải pháp đúng đắn để giảm dần khoảng cách giữa trình độ phát triển kinh tế của Campuchia và các nước trong khu vực là xây dựng những khu chế xuất.

Khu chế xuất tự nó đòi hỏi một kết cấu hạ tầng vật chất và hệ thống pháp luật trình độ cao, bởi vì nguồn vốn đầu tư vào khu chế xuất chủ yếu là tư bản của các nước phát triển có nhu cầu đầu tư ra nước ngoài, nơi có những lợi thế về nguyên liệu, nhân công và thị trường tiêu thụ.

Khu chế xuất là một trung tâm, thậm chí một vùng công nghiệp làm thay đổi bộ mặt kinh tế của khu vực địa lý rộng, với hệ thống giao thông, các tổ hợp sản xuất, hệ thống dịch vụ, điện, nước, thông tin liên lạc, ngân hàng, sân bay, bến cảng hoàn chỉnh và tiện dụng v.v... Mở

ra khu chế xuất bằng các nguồn vốn khác nhau là bước phát triển bắt buộc và có lợi cho nước chủ nhà trong việc cải tạo hạ tầng cơ sở.

Khu chế xuất đòi hỏi lượng vốn đầu tư lớn tùy theo quy mô mà từ các nước nghèo, chậm phát triển không thể đáp ứng được... Một tình hình chính trị ổn định trong nước và khu vực, một luật đầu tư thông thoáng và hệ thống các văn bản dưới luật hoàn chỉnh, cùng với các lợi thế về tài nguyên và lao động là những điều kiện tiên quyết có sức hấp dẫn nhất đối với tư bản nước ngoài. Do đó, trước mắt Campuchia phải hoàn chỉnh sớm hệ thống pháp luật và trong chừng mực có thể, huy động các nguồn vốn nội bộ, nhất là nguồn vốn trong dân càng nhiều thì hiệu quả thu được từ khu chế xuất càng cao.

Trình độ sản xuất và quản lý của khu chế xuất hiện đại đòi hỏi một đội ngũ chuyên viên kỹ thuật, quản trị, công nhân lành nghề am hiểu công việc, giỏi ngoại ngữ và thông thạo tin học. Những yêu cầu này không thể giải quyết gấp trong

một thời gian ngắn. Đón trước cơ hội xây dựng các khu chế xuất Campuchia phải có kế hoạch đào tạo đội ngũ chuyên viên, công nhân đủ trình độ làm việc tại các khu chế xuất, phải xem là ưu tiên hàng đầu và tiến hành ngay. Kinh nghiệm cho thấy chậm trễ thành các trung tâm đào tạo, không mạnh dạn cử các chuyên viên đi du học nước ngoài để đáp ứng nhu cầu lao động khe khắt của khu chế xuất sẽ gây ra những thiệt hại đáng kể cả về kinh tế và xã hội.

Cuối cùng, khu chế xuất là nơi tập trung công nghệ hiện đại và kỹ thuật tiên tiến, tạo ra những sản phẩm có sức cạnh tranh mạnh. Vì do đó làm thay đổi cơ cấu kinh tế theo hướng đẩy mạnh xuất khẩu hàng hóa chế biến từ các nguồn tài nguyên trong nước. Tinh hiệu quả của sản xuất, chế biến nâng lên nhờ công nghệ hiện đại, kỹ thuật tiên tiến là một vấn đề mà các nước nghèo tự làm đòi hỏi rất nhiều thời gian và trong nhiều trường hợp là không thể thực hiện được.

Ngoài những điều kiện tiên quyết nêu trên, thanh toán nợ tham nhũng và quan liêu, nâng cao hiệu quả quản lý kinh tế - xã hội củ bộ máy nhà nước cũng là yêu cầu cấp bách của Campuchia hiện nay.

Với những lý do nêu trên, rõ ràng là công việc hình thành các dự án, lập luận chứng và xây dựng các khu chế xuất ở Campuchia là một đòi hỏi khách quan, đáp ứng được yêu cầu khôi phục và đổi mới nền kinh tế đất nước. Tuy nhiên chưa có đủ những điều kiện tiên quyết cần thiết, trước mắt chỉ nên tập trung xây dựng 2 khu chế xuất Campuchia: Cảng Kampung Som và khu vực sân bay quốc tế Pocheh Tong, là những đầu mối giao lưu kinh tế để tỏa đi khắp mọi miền củ đất nước. Trên cơ sở những kinh nghiệm của quá trình xây dựng và phát triển khu chế xuất ở 2 khu vực nói trên, về lâu dài Campuchia có thể mở rộng thêm một số khu chế xuất khi hội đủ các điều kiện cần thiết.

Như vậy, muốn xây dựng được một khu chế xuất theo yêu cầu đặt tới thành công, phải xem xét phân tích, tính toán đầy đủ các yếu tố cụ thể của nền kinh tế Campuchia, lập luận chứng có cơ sở khoa học, lượng hóa các điều kiện tự nhiên, chính trị và kinh tế - xã hội.

(1) Hiến pháp Vương quốc Campuchia năm 1993, điều 51 chương IV; và điều 56, 63 chương V